

Vanda stad
kirjaamo@vantaa.fi

UTLÅTANDE GÄLLANDE FÖRSLAGET TILL GENERALPLAN FÖR VANDA 2020

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC och Nylands svenska producentförbund (SLC Nyland), i fortsättningen SLC, har tagit del av förslaget till generalplan och önskar å våra markägarmedlemmars vägnar framföra följande:

Allmänt

Vi noterar att några punkter som SLC anmärkt om i utkastskedet har beaktats i förslaget. Men fortfarande finns det en brister och problematiska frågor i förslaget.

Generalplanen påverkar ett stort antal privata markägare. De jord- och skogsbruksdominerade områdena utgör till arealen en betydande del av markanvändningsformen på det aktuella planområdet. Området består till 75 % av växtlig mark, av vilket största delen består av skog och åker. Av de odlade åkrarna utgörs 87 % av goda enhetliga åkerområden. Vi anser det positivt att staden strävar till att bevara en stor del av den kvarvarande åkermarken, i synnerhet stora enhetliga åkerområden i odling. SLC framhåller att en splittring av enhetliga skogs- och åkerområden bör undvikas. Enligt de riksomfattande målen för markanvändningen skall goda och enhetliga åkerområden inte heller utan särskilda grunder tas i bruk för tätortsfunktioner.

Vanda har förbundit sig att uppnå kolneutralitet till år 2030. För att uppnå önskat resultat bör man stärka förutsättningarna för ekonomiskogsbuket och undvika ny infrastruktur på skogsmark. Genom att säkerställa möjligheterna att bedriva och utveckla ekonomiskogsbuket ökar även tillväxten och kolbindningen i skogarna. I planförslaget skulle det även vara viktigt att befrämja förutsättningarna för utnyttjandet av bioenergi och annan förnybar energi.

Generalplanen får inte orsaka markägare eller andra rättsinnehavare oskäliga olägenheter (Markanvändnings- och bygglag 39 §). Särskilt fokus bör sättas på markägarnas rättsskydd och en rättvis behandling av markägarna. De föreslagna nya naturskyddsområdena, luo-områdena och ekologiska förbindelserna begränsar bedrivandet av ekonomiskogsbuket och lantbrukets verksamhetsförutsättningar. Markägarna bör ersättas till fullo för de begränsningar och förluster som beteckningarna medför. Vi förordar ett tätare samarbete med markägarna under den fortsatta beredningen.

Skyddsområden, leder och förbindelser

I förslaget har ritats in 521 ha nya skyddsområden utan att markägarna har kontaktats på förhand. Berörda markägare kontaktades brevlades först nu under våren. Totalt omfattar SL-beteckningen ca 2241 ha vilket motsvarar 9,3 % (i materialet förekommer lite olika siffror på olika ställen) av Vandas areal. **Naturskydd skall inte genomföras genom planläggning, utan genom det förfarande som föreskrivs i naturvårdslagen.**

Skyddsområdesbeteckningen får inte medföra oskälig olägenhet för markägaren. Enligt vår uppfattning omfattar SL-beteckningen områden som kan ses som vanlig ekonomiskog och inte uppfyller skyddskriterierna. Införandet av skydds-beteckning på områden med ekonomiskog, för vilka man inte entydigt kan påvisa att skyddskriterierna uppfylls **är mot skrivningen i grundlagen om egendomsskydd, enligt vilken vars och ens egendom är tryggad.** Angående expropriation av egendom för allmänt behov mot full ersättning bestäms genom lag. Grundlagen förutsätter alltså att egendom endast kan tas till gemensam användning genom lag och mot full ersättning.

SLC Nyland

Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tel (09) 601 588, www.slc.fi/nyland
nsp@slc.fi

Skyddsområdena är avsedda att fredas enligt 24 § i naturvårdslagen. Skyddsområdesbeteckningen i planen innebär inte per automatik att naturvårdslagens skyddskriterier uppfylls. Markägaren sätts i kläm, då man utan att kunna utnyttja sin mark kan tvingas vänta i många år på en möjlig, men osäker, kompensation. **De föreslagna nya SL-områdena bör därför strykas ur planen**, om de inte redan är skyddade enligt lag eller man nått en särskild överenskommelse med markägaren om att de skall ingå som skyddsområden.

Man bör sträva efter att skyddsområden, leder och förbindelserna i första hand styrs till kommunal och statlig mark. Samtidigt bör man beakta närliggande privata marker och i planbeskrivningarna säkra deras möjlighet att utöva sin näringsverksamhet. Skogarnas mångfald tryggas bäst genom frivilliga naturvårdsåtgärder och frivilligt miljöskydd, t.ex. via Metso-programmet. Tidsbegränsade frivilliga skyddsområden bör inte intas med skyddsbeteckning i planen. Planbeteckningarna kan innebära betydande ekonomiska förluster för skogsägarna. De föreslagna skyddsbeteckningarna skulle försämra många gårdars verksamhetsförutsättningar. Om skyddsområdena inte är fastställda av staten eller av NTM-centralen bör kommunen svara för ersättningarna till markägarna. Möjlighet till byte av mark bör utredas.

Staden har redan mycket fredade områden och rekreationsområden. De fredade områdena är inte alltid attraktiva för rekreation, då de är oskötta och oframkomliga, vilket styr människor till omkringliggande områden. Fler skyddsområden skulle snarast försämra möjligheterna till rekreation. De naturvärden som man nu vill skydda har uppstått genom god skogsskötsel i enlighet med skogslagen och hållbart virkesuttag med hänsyn till miljövärdena och omkringliggande miljön.

Skogslagen upphör att gälla på SL-områden. Då har skogsägaren inte heller möjlighet att få Kemera-stöd. Skogsskadelagen är inte heller i kraft, varvid skogsägaren inte har skyldighet att avlägsna skadade träd. Om skogsskadelagen skulle gälla, då skulle markägaren vara skyldig och ta bort skadade träd från skogen och lager, som det står i lagen 1087/2013 6 §. Om skadade träd lämnas kvar till skogen, kan sjukdomar sprida sig till omkringliggande skogar och utgöra en fara även vid rekreationsbruk.

Gällande olika leder och korridorer är kartan även så grovdragen att det är svårt för markägarna att kunna placera gränserna och veta om det berör just dem och i så fall exakt vilka områden. Avgränsningen av biotoper och naturvärden följer inte naturliga gränser. Detta föranleder onödig splittring av markanvändningen och försämrar markägarnas position.

Jord- och skogsbruket och dess verksamhet är en del av och av stor betydelse för kulturmiljön och kulturarvet i en allt mer urbaniserad omgivning. **Möjligheterna att bedriva och utveckla ekonomiskogsbruket bör säkerställas överlag och även på områden med luo-beteckning.** Luo-beteckningen orsakar närmast förvirring och onödiga begränsningar som beteckning med rättsverkan. Den **skulle fungera bättre som en informativ beteckning.** Utmärkandet av t.ex. en art på en karta med rättsverkan är problematisk, då dess förekomst där inte nödvändigtvis är bestående, inte följer avgränsningen och kan ändras betydligt under den tid planen är i kraft. Skogen utgör en viktig del av gårdarnas ekonomiska helhet och verksamhetsförutsättningar samt möjligheterna att fortsätta med lantbruket.

När man sköter skogen, planterar, röjer och anlägger ungskog garanterar man att skogens kolbindningsförmåga på sikt hålls hög. Skogarna är den viktigaste kolsänkan i Finland. Välskötta växande skogar är den bästa kolsänkan.

Jord- och skogsbruksområde

Planens **konsekvenser för jord- och skogsbruket har under beredningsskedet inte utvärderats i tillräcklig omfattning**. Vi anser att det är viktigt att man i samband med den numera lagstadgade konsekvensbedömningen beaktar de ekonomiska konsekvenserna och riskerna för befintlig näringsverksamhet. I planen bör beaktas resultaten i den konsekvensbedömning av vilken inverkan planebeteckningarna har för skogsbruket, som enligt uppgift lär vara beställd.

En central princip i planläggningen är tydlighet. **Områden som är avsedda för bedrivande av jord- och skogsbruk borde fortsättningsvis ha beteckningen "Jordbruksdominerat / Jord- och skogsbruksdominerat område" (M eller MT)**. Vi framhåller att denna beteckning i sig redan är tillräcklig för att trygga de värdefulla landskap och randskogen kring dessa, samt viktiga ekologiska korridorer, som man strävar efter att säkra.

Vi understöder att man på icke deltaljplanerade områden bibehåller den så kallade stomlägenhetsprincipen. Den så kallade glesbyggnadsrätten är central på M-områden, där det bör finnas möjligheter att bedriva och utveckla sidonäringsgrenar och företagarkerksamhet i anslutning till jord- och skogsbruket.

Rekreationsområde

SLC anser att alltför mycket privatägd skog i aktiv skogsbruksanvändning reserverats som rekreationsområde. **Privat mark skall inte utan mycket vägande skäl anges som rekreationsområden**. I och med att allemansrätten i huvudstadsregionen redan skapar ett stort tryck och medför olägenheter på jord- och skogsbruksmarkerna bör rekreationstrycket styras till områden som staten, kommunerna eller Föreningen Nylands friluftsområden äger eller förvaltar.

SLC ifrågasätter om det finns verkliga grunder för att så stora områden planerats som rekreationsområden? Rekreationsområdesbeteckningen kan inte anses vara avsedd för väldigt stora områden. Grundandet av rekreationsområden och leder på privat mark bör grunda sig på frivillighet och ersättningsfrågorna bör utredas redan i planeringsskedet. Införandet av beteckningen MU kunde vara ett möjligt alternativ för vissa av dessa områden i generalplanen.

Samtidigt måste man även beakta att närliggande privata marker och möjligheter att idka näringsverksamhet inte påverkas negativt. Då människor styrs till vissa friluftsområden är det viktigt att man beaktar möjligheterna att ta sig dit och de negativa biverkningarna för området och omkringliggande områden, t.ex. parkering, nedskräpning och risk för skogsbrand. Olika leder över privata marker bör utformas i nära samarbete med markägarna. **I planbeskrivningen bör framhållas att jord- och skogsbruk skall kunna idkas på rekreationsområden och grönförbindelser**.

Rekreationsområdesbeteckningen kan inte anses vara avsedd för väldigt stora områden. **Grundandet av rekreationsområden och leder på privat mark bör grunda sig på frivillighet och ersättningsfrågorna bör utredas redan i planeringsskedet**. Införandet av beteckningen MU kunde vara ett möjligt alternativ för vissa av dessa områden i generalplanen.

Utförandet av skogsvårdsåtgärder anpassat till rådande väder- och marknadsförhållanden kan försvåras och blir dyrt för skogsägaren, när lov nu föreslås krävas på skog med beteckningen "Rekreationsområde" (VL, VR). Kravet som gäller avverkning borde slopas. Det bör räcka att man följer gällande skogsbruksplan och att det för avverkningarna alltid görs en obligatorisk anmälan om användning av skog till behörig myndighet.

SLC Nyland

Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors

tel (09) 601 588, www.slc.fi/nyland

nsp@slc.fi

Ekologisk stamförbindelse och grönförbindelse

Även här bör man sträva efter att förbindelserna i första hand bör styras till kommunal och statlig mark. Samtidigt bör man beakta närliggande privata marker och i planbeskrivningarna säkra deras möjlighet att utöva sin näringsverksamhet. Förbindelserna kan också bestå av öppna områden och skog i olika utvecklingsskeden. Då dessa även avses användas som friluftsleder bör man i den mer detaljerade planeringen och förverkligandet se till att detta inte inverkar negativt på djurlivet och bedrivandet av jord- och skogsbruk på området.

Skyddsgrönområde

SLC anser att beteckningen för skyddsgrönområde är onödig och kan strykas ur planen. Det är viktigt att notera att en åtgärdsbegränsning i enlighet med MBL 140 § 3 mom skall ersättas. "Förvägras tillstånd till --- åtgärd på nämnda områden och kan markägaren därför inte använda sin mark på ett sätt som medför skälig nytta, har han rätt att av kommunen få ersättning för den skada som sålunda åsamkas honom." På samma sätt skall förfaras om tillstånd ges med så stränga villkor att det i praktiken kan ses förvägrat.

Värdefull kulturmiljö

Kulturlandskapet bevaras även i framtiden bäst via beteckningen "Jord- och skogsbruksområde". Jord- och skogsbruket och dess verksamhet är en del av och har en väldigt stor betydelse, för att kulturmiljön och kulturarvet bevaras i en allt mer urbaniserad omgivning. Beteckningen för områden, som är viktiga för kulturmiljön eller landskapsvården, får inte äventyra ett aktivt jord- och skogsbruk.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND

Viktor Harvå
Skogsombudsman

NYLANDS SVENSKA PRODUCENTFÖRBUND NSP r.f.

Bjarne Westerlund
Verksamhetsledare

SLC Nyland

Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tel (09) 601 588, www.slc.fi/nyland
nsp@slc.fi